



Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

VAIKŲ, SERGANČIŲ LĒTINĖMIS LIGOMIS, BURNOS LIGŲ PROFILAKTIKAI TAIKOMŲ INTERVENCIJŲ VEIKSMINGUMO VERTINIMAS

Vadovas: R. Janonienė

Atsakinga vykdytoja: L. Pilipavičienė.

Vertinimo laikotarpis: 2019 m. sausio - balandžio mėn.

Pagrindimas. Kai kuriomis lėtinėmis ligomis sergantys vaikai patiria didesnę riziką susirgti burnos ligomis. Stebimas ryšys tarp astmos ir dantų ėduonies atsiradimo. Pastebėta, kad astma sergančių vaikų lėtesnis seilių išsiskyrimas, pakitę seilių sudėtis ir pH. Yra įrodymų, kad astma padvigubina tiek pieninių, tiek nuolatinių dantų ėduonies išsivystymo riziką. Kita grupė lėtinių ligų, turinčių įtakos vaikų burnos sveikatai – onkologinės ligos. Tiek pati onkologinė liga, tiek ir jos gydymas gali pakeisti burnos ertmės higienos būklę. Vaikai, gydomi chemoterapija ar gaunantys spindulinį gydymą, turi didesnę mukozito riziką. Burnos mukozitas blogina gyvenimo kokybę, ilgina hospitalizacijos trukmę.

Vertinimo tikslas – apibendrinti mokslinius įrodymus apie vaikų, sergančių lėtinėmis ligomis, burnos ligų profilaktikai taikomų intervencijų veiksmingumą.

Medžiaga ir metodai. Mokslinių publikacijų paieška atlikta duomenų bazėse: MEDLINE (per Pubmed), Cochrane Database of Systematic Reviews (per Cochrane library), CENTRAL (per Cochrane library), EBSCOhost (per EBSCO Publishing), SpringerLink bazėse. Į apžvalgą įtrauktos anglų kalba paskelbti tyrimai ir sisteminės apžvalgos, publikuotos 2008 m. sausio mėn. – 2019 m. kovo mėn.

Rezultatai. Duomenų bazėse rasti 1165 įrašai. Atrankos kriterijus atitiko ir į trumpąją apžvalgą įtrauktos 5 publikacijos (3 tyrimai ir 2 sisteminės apžvalgos), susijusios su vaikų, sergančių bronchų astma ir onkologinėmis ligomis, burnos ligų profilaktikai taikomų intervencijų (priemonių) veiksmingumu. Nepavyko rasti publikacijų apie vaikų, sergančių kitomis lėtinėmis ligomis, burnos ligų profilaktikai taikomų intervencijų veiksmingumą. Vienas tyrimas buvo susijęs su vaikų, sergančių astma, burnos sveikatos profilaktika. Nepavyko įrodyti, jog vykdyta burnos-dantų ligų prevencijos programa buvo veiksminga, nes dantų ėduonies atvejų skaičius intervencinėje (astma sergančių vaikų) grupėje buvo didesnis, o seilėtekis (ml/min.) – lėtesnis nei kontrolinėje grupėje. Dviejuose tyrimuose burnos ligų profilaktikai taikytos intervencijos vaikams, sergantiems onkologine liga. Abiejuose tyrimuose nebuvo kontrolinės gr. Taikytas intervencijas sudarė mokymai ir praktinis demonstravimas, kaip teisingai valyti dantis bei reikiamų dantų higienos priemonių nemokamas įteikimas. Vienu atveju mamos stebėjo ir žymėjo, kaip jų vaikai valosi dantis. Tyrėjai intervencijas apibūdino kaip veiksmingas: vienu atveju pagerėjo vaikų dantų valymosi įgūdžiai, kitu atveju – sumažėjo burnos mukozito sunkumo laipsnis ir su tuo susijęs skausmas. Sisteminės apžvalgos nagrinėjo burnos skalavimo skysčių veiksmingumą vaikų, gydomų nuo onkologinės ligos, burnos mukozito prevencijai.

Išvados. Įrodymų apie vaikų, sergančių astma, burnos ligų profilaktikai taikomų intervencijų veiksmingumą nepakanka. Yra negausūs įrodymai, jog vaikų, sergančių onkologinėmis ligomis, ir jų tėvų mokymai, kaip teisingai valyti dantis, apimantys praktinį demonstravimą ir įteikiant tam reikalingas priemones bei suteikiant kitas rekomendacijas, gali būti veiksmingi. Trūksta įrodymų apie burnos skalavimo skysčių veiksmingumą vaikų, sergančių onkologinėmis ligomis, burnos mukozito profilaktikai. Siūloma šios profilaktikos tikslu nevertoti chlorheksidino, sukralfato ir granulocitų-makrofagų kolonijas stimuliuojančio faktoriaus burnos skalavimo skysčių, kol bus atlikta daugiau jų veiksmingumą nagrinėjančių tyrimų.